

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 9. novembrī
(OR. en)

15180/23

ELARG 78
COWEB 136

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 9. novembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 691 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Jauns izaugsmes plāns Rietumbalkāniem

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 691 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 691 *final*

Briselē, 8.11.2023.
COM(2023) 691 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

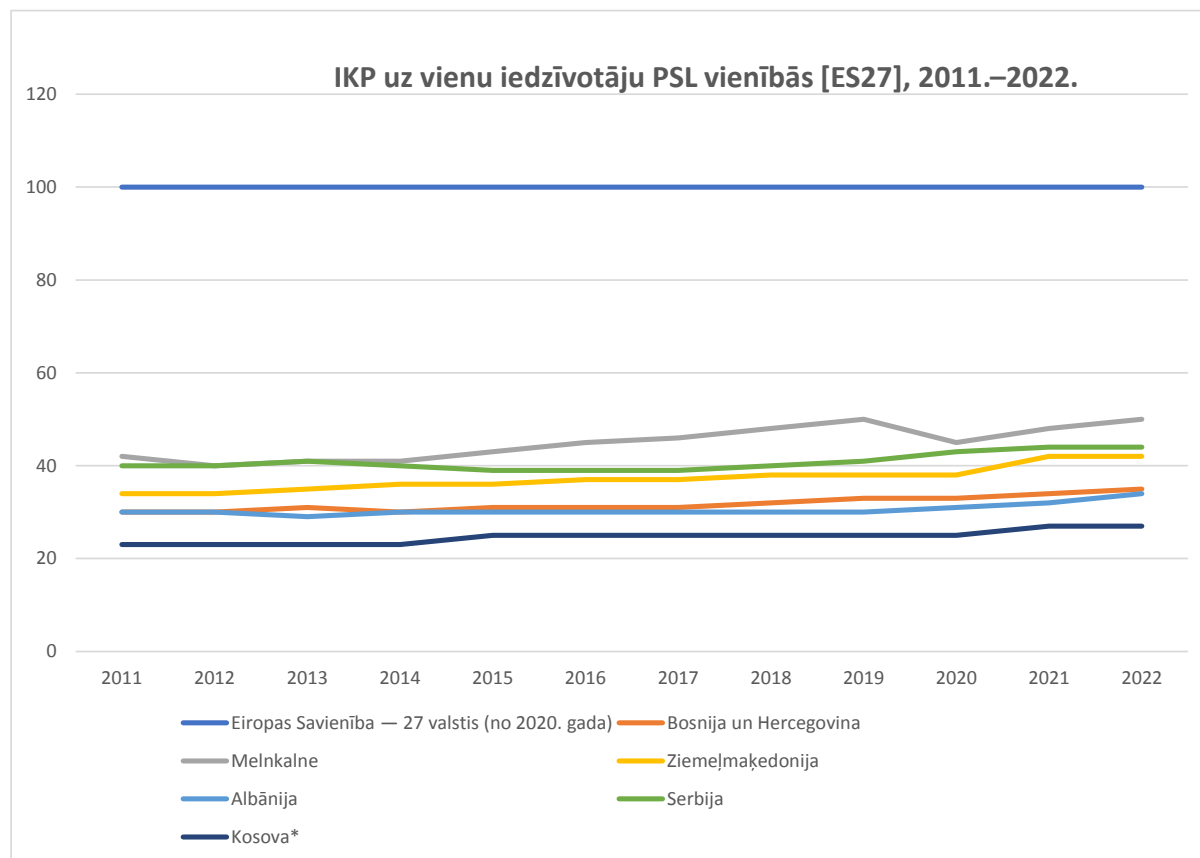
Jauns izaugsmes plāns Rietumbalkāniem

IEVADS

Eiropas Komisija ir cieši pārliecināta, ka paplašināšanās aizvien ir būtiska Eiropas Savienības politika un, jo īpaši, ka Rietumbalkānu pilnvērtīga dalība ES ir pašas Savienības politiskajās, drošības un ekonomiskajās interesēs.

Krievijas agresijas karš pret Ukrainu atkārtoti apliecina nepieciešamību veikt izlēmīgas ģeostatēģiskas investīcijas stabilā, spēcīgā un vienotā Eiropā. Karam ir bijusi būtiska ietekme uz Rietumbalkānu partneriem, radot papildu spiedienu uz to ekonomiku un sabiedrību un apdraudot to stabilitāti. Nepieciešamība tos tuvināt ES un, balstoties uz īstenotajām reformām saistībā ar ES, paātrināt to pievienošanās procesu šobrīd ir skaidrāka nekā jebkad agrāk. Vairums Rietumbalkānu iedzīvotāju iespējamo dalību ES vērtē pozitīvi¹. Šajā kontekstā jauns izaugsmes plāns Rietumbalkāniem būs iespēja turpināt uzlabot reģionam sniegtā ES atbalsta redzamību un izpratni par to, veicinot vietējās sabiedrības iesaisti.

Ekonomiskā konverģence ir būtisks elements Rietumbalkānu tuvināšanā Eiropas Savienībai. Šobrīd Rietumbalkānu partneru un ES konverģences apjoms un temps nav apmierinoši² — gan reformu procesu ziņā, gan sociālekonomiskās konverģences ziņā —, un tas kavē to virzību uz pievienošanos ES. Līdz ar to ir nepieciešams stimulēt un veicināt Rietumbalkānu gatavošanos dalībai ES, paātrinot ar to saistīto ieguvumu realizēšanos, jo īpaši to, kurus Rietumbalkānu iedzīvotāji varētu izjust tiešā veidā. Mērķim vajadzētu būt ļaut partneriem pastiprināt reformas un investīcijas, lai ievērojami paātrinātu paplašināšanās procesu un ekonomikas izaugsmi.

* Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovās neatkarības deklarāciju.

¹ Eurobarometra 2023. gada pavasara 99. standartaptauja.

² Eurostat un Pasaules Banka.

Šajā nolūkā Komisija piedāvā **jaunu izaugsmes plānu Rietumbalkāniem**, kura pamatā ir četri pīlāri ar konkrētu mērķi:

- 1) **ekonomiskās integrācijas ar Eiropas Savienības vienoto tirgu veicināšana** ar nosacījumu, ka Rietumbalkānu partneri pieskaņojas vienotā tirgus noteikumiem un atver attiecīgās nozares un jomas visām kaimiņvalstīm vienlaikus atbilstoši kopējā reģionālā tirgus nosacījumiem;
- 2) **ekonomiskās integrācijas Rietumbalkānos izvērsšana kopējā reģionālā tirgus³ ietvaros** saskaņā ar ES noteikumiem un standartiem, kas varētu radīt 10 % izaugsmi⁴ to ekonomikā;
- 3) **fundamentālu reformu paātrināšana**, tai skaitā attiecībā uz pamatjautājumu kopu⁵, atbalstot Rietumbalkānu virzību uz dalību ES un uzlabojot ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi, cita starpā līdz ar ārvalstu investīciju piesaisti un reģionālās stabilitātes stiprināšanu;
- 4) **finansiālās palīdzības palielināšana, lai atbalstītu reformas, izmantojot Reformu un izaugsmes mehānismu Rietumbalkāniem**, kas ir jauns 6 miljardus EUR vērts instruments neatmaksājama atbalsta un tādu aizdevumu izsniegšanai, kuru atmaksas nosacījumi ir sasaistīti ar pamatreformu īstenošanu Rietumbalkānos un jo īpaši konkrētu sociālekonomisko reformu īstenošanu⁶.

Ekonomiskā konverģence ir būtisks ieguvums no dalības ES. Integrācijas ES vienotajā tirgū un ES kohēzijas politikas radītā pozitīvā ietekme uz valsts IKP un ienākumu līmeni jau iepriekš ir skaidri pierādīta. Tam ir nepieciešamas investīcijas ekonomikas modernizācijā, kā arī infrastruktūrā, kam ir vajadzīga papildu finansiālā palīdzība. Vienlaikus fundamentālas reformas, tai skaitā tiesiskuma un pamattiesību nostiprināšanai, ir neatņemams elements integrācijas radīto priekšrocību izmantošanai un labvēlīgas vides radīšanai privāto investīciju piesaistei, kā arī ilgtspējīgas ekonomiskās izaugsmes veidošanai, samazinot emisijas. Modernas, dinamiskas un dekarbonizētas ekonomikas attīstīšana ar labākām nodarbinātības iespējām arī mazinās izceļošanas stimulus.

Jaunā izaugsmes plāna pamatā ir esošā paplašināšanās metodika⁷, un tajā ir izveidota savstarpēji papildinošu pasākumu pakete, kas vairo potenciālos ieguvumus no katra pasākuma. Tajā arī ir paredzēti papildu stimuli un integrācijas priekšrocības vēl pirms pievienošanās ES, tādējādi tiecoties paātrināt pievienošanās sarunu norisi. Visbeidzot nolūkā nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus visām kandidātvalstīm plānā Rietumbalkāniem tiek pakāpeniski pievienotas papildu iespējas līdztekus tām, kuras jau ir pieejamas esošo stabilizācijas un asociācijas nolīgumu (SAN) ietvaros. Ātrums šobrīd ir izšķirošs, un mērķis ir, lai izaugsmes plāns jau nākamgad radītu reālas pārmaiņas.

Izaugsmes plāns neskar esošos pievienošanās procesus un to kontekstā noteiktos konkrētos nosacījumus, jo īpaši attiecībā uz pamatjautājumiem. Taču tas šo procesu papildinās, motivējot valstis paātrināt *acquis* pieņemšanu un īstenošanu. Turklāt, ņemot vērā tā īpašo uzsvāru uz integrāciju Rietumbalkānu reģionā, plānam būtu jāpalīdz šiem partneriem koncentrēties uz to kopējo nākotni kā

³ Kopējais reģionālais tirgus (KRT) ir iniciatīva, par kuru Berlīnes procesa samītā Sofijā 2020. gadā vienojās sešu Rietumbalkānu līderi. KRT un ar to saistītais rīcības plāns ir veidoti, lai reģionā izplatītu četras aprites un pārvietošanās brīvības (preču, pakalpojumu, kapitāla un darba ņēmēju).

⁴ Gomez Ortiz Maria Del Mar; Zarate Vasquez, Roman David; Taglioni, Daria. "The Economic Effects of Market Integration in the Western Balkans" (Tirgus integrācijas ekonomiskā ietekme Rietumbalkānos (angļu valodā)). Politikas pētniecības darba dokuments; Nr. WPS 10491 Vašingtona, D.C.: Pasaules Bankas grupa: http://documents.worldbank.org/curated/en/099544006202322289/IDU062c50b5106fe8046d1080530898bb_e45d6fa

⁵ Saskaņā ar paziņojumu "Pievienošanās procesa uzlabošana — ticama ES perspektīva Rietumbalkāniem" (COM(2020) 57) pamatjautājumu kopā ietilpst: tiesu iestādes un pamattiesības (23. sadaļa), tiesiskums, brīvība un drošība, ekonomiskie kritēriji, demokrātisko iestāžu darbība, valsts pārvaldes reforma (24. sadaļa), publiskais iepirkums (5. sadaļa), statistika (18. sadaļa), finanšu kontrole (32. sadaļa).

⁶ Daudzgaļu finanšu shēmas 2021.–2027. gadam vidusposma pārskatīšanas priekšlikumā (COM(2023) 337 final) Komisija ierosināja Rietumbalkāniem paredzēt vēl 2 miljardus EUR. 4 miljardi EUR tiktu piešķirti koncesionālu aizdevumu veidā.

⁷ COM(2020) 57 final.

ES dalībvalstīm un pārvarēt kopīgus izaicinājumus, kas reģionā diemžēl prasa pārāk daudz enerģijas un kavē tā attīstību.

1) Ekonomiskās integrācijas ar Eiropas Savienības vienoto tirgu veicināšana

Integrācija ar ES vienoto tirgu ir bijusi galvenais ekonomiskās izaugsmes veicinātājs visās valstīs, kuras ir pievienojušās ES. Valstīm, kuras ir ceļā uz pievienošanu ES, tuvināšanās ES vienotajam tirgum radītu ieguvumus, ko tiešā veidā izjūstu to iedzīvotāji.

Plašāku iespēju nodrošināšana Rietumbalkāniem veidot ciešākas saiknes ar ES vienoto tirgu ir būtisks izaugsmes plāna elements. Mērķis ir ekonomiku tuvināt vienotajam tirgum, tiklīdz ir sasniegts nepieciešamais sagatavotības līmenis.

Izaugsmes plāna ietvaros Komisija ir definējusi septiņas sākotnējās prioritārās jomas, ko ES varētu piedāvāt Rietumbalkāniem. Šāda integrācija radītu ievērojamus ekonomiskos ieguvumus reģionam un nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus visām kandidātvalstīm.

To uzdevumu pabeigšana, ko seši partneri ir uzņēmušies kopējā reģionālā tirgus izveides kontekstā, būs būtisks priekšnosacījums ciešākai integrācijai ar vienoto tirgu. Septiņu prioritāro jomu piedāvājuma pamatā ir pašu sasniegumi, un tas arī ir atkarīgs no pieskaņošanās ES *acquis* katrā konkrētajā jomā, tai skaitā nodrošinot nepieciešamo infrastruktūru un funkcionējošas iestādes. Neviens Rietumbalkānu partneris nevarēs pārējiem pieciem partneriem liegt piekļuvi ES vienotajam tirgum.

Šīs prioritārās darbības var īstenot, izmantojot esošo stabilizācijas un asociācijas nolīgumu juridisko pamatu līdz ar īpašu papildu nolīgumu noslēgšanu vai pēc nepieciešamības veicot grozījumus Transporta kopienas un Enerģētikas kopienas līgumos.

Piedāvājums Rietumbalkānu partneriem⁸: septiņas prioritārās darbības integrācijai ES vienotajā tirgū

1. Preču brīva aprīte:

- (i) *nolīgumi par atbilstības novērtēšanu*, kas nepieciešami, lai vienoto tirgu atvērtu Rietumbalkānos ražotām precēm pēc pielāgošanās attiecīgajiem horizontālajiem ES tiesību aktiem, kas piemērojami ražojumiem;
- (ii) *uzlabots sadarbības nolīgums muitas un nodokļu jomā*, kas nepieciešams, lai racionalizētu muitas procedūras un saīsinātu gaidīšanas laiku uz robežām ar tādiem pasākumiem kā iepriekšēja informācijas apmaiņa, atzīto uzņēmēju savstarpēja atzīšana, balstoties uz nopelniem, un ciešāka sadarbība valsts vienloga vides izstrādē un ātrākā netiešo nodokļu *acquis* piemērošanā;
- (iii) visu Rietumbalkānu partneru līdzdalība *Konvencijā par kopīgu tranzīta procedūru*.

Pirmā apakšpunkta, t. i., i) apakšpunkta, izpildei ir nepieciešami uz SAN jau iekļautiem nosacījumiem balstīti nolīgumi, ii) apakšpunktā minētie būtu SAN papildinoši nolīgumi, kas būtu balstīti uz jau īstenotajiem centieniem kopējā reģionālā tirgus ietvaros, kur Rietumbalkānu partneri veic savstarpēju integrāciju uz ES noteikumu pamata, iii) apakšpunkta kontekstā ir jāpievienojas esošai konvencijai. No Rietumbalkānu partneriem tiks gaidīts, ka tie atbalstīs visus pieteikumus, kas saņemti reģiona ietvaros.

⁸ Prioritāro darbību īstenošanai un citiem paziņojumā ietvertajiem priekšlikumiem ir piemērojamas Līgumā par Eiropas Savienības darbību paredzētās attiecīgās procedūras.

2. Pakalpojumu brīva aprīte un darba ņēmēju brīva pārvietošanās:

- (i) ar *e-komerciju* saistīti pakalpojumi, ieskaitot *paku piegādes pakalpojumus*⁹, *tūrisma pakalpojumus* un citas darbības, par kurām ir panākta vienošanās kopējā reģionālā tirgus ietvaros;
- (ii) *prasmju un kvalifikācijas atzīšana* ES un Rietumbalkānu partneru starpā, ieskaitot profesionālās kvalifikācijas atzīšanu. Balstoties uz četriem inovatīvajiem mobilitātes nolīgumiem, par ko panākta vienošanās kopējā reģionālā tirgus¹⁰ ietvaros, un īstenojot plašāku sadarbību, informācijas apmaiņu un pārredzamības instrumentus, piemēram, Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru (EKI), sekmēt prasmju un kvalifikāciju ātrāku un efektīvāku atzīšanu, jo īpaši veicinot to, lai dalībvalstis attiecībā uz Rietumbalkāniem efektīvi piemērotu gaidāmo Komisijas Ieteikumu par trešo valstu valstspiederīgo kvalifikāciju atzīšanu¹¹.

Attiecībā uz i) apakšpunktu pēc nopelnos balstītu nosacījumu izpildes, tai skaitā pēc pielāgošanās attiecīgajiem ES tiesību aktiem un to ieviešanas, tiktu izmantots SAN ietvaros pastāvošais juridiskais pamats.

3. Piekļuve vienotajai euro maksājumu telpai (SEPA):

pārrobežu maksājumu izmaksu samazināšana par labu patērētājiem un uzņēmumiem veicinās pārrobežu tirdzniecību. Kopējā reģionālā tirgus izveides ietvaros Rietumbalkāni kopīgi ievieš nacionālos tiesību aktus, kas saskaņā ar Eiropas Maksājumu padomes prasībām nepieciešami dalībai SEPA. Eiropas Komisija **turpinās atbalstīt Rietumbalkānu partnerus**, lai tie pielāgotos attiecīgajiem ES tiesību aktiem un sagatavotu pieteikumus piekļuvei SEPA.

4. Autotransporta veicināšana:

- (i) atbalsts Rietumbalkānu partneriem to autotransporta integrēšanai reģionā uz attiecīgo ES tiesību aktu pieņemšanas pamata;
- (ii) paralēli virzīties uz to, lai Rietumbalkānu partneriem piešķirtu piekļuvi attiecīgajām ES informācijas sistēmām (*IMI*, Eiropas autotransporta uzņēmumu reģistri), un apsvērt divpusējo pārvadājumu turpmāku sekmēšanu ar atsevišķu nolīgumu, kas papildinātu SAN.

Abām darbībām būtu jāpaātrina ES autotransporta *acquis* pieņemšana, jānodrošina būtiski ekonomiskie ieguvumi un pakāpeniski jāveicina turpmāka integrācija autotransporta jomā.

5. Enerģijas tirgu integrācija un dekarbonizācija:

balstoties uz jau īstenotajiem centieniem Enerģētikas kopienas ietvaros, integrēt reģiona elektrības tirgu ES tirgū un pavērt ceļu citu enerģijas tirgu integrācijai. Tādējādi tiks ņemta vērā nepieciešamība nodrošināt ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas oglekļa cenai ekvivalentu cenu vai oglekļa ievadkorekcijas mehānisma piemērošanu, lai turpinātu elektrības tirgus sasaisti pēc 2030. gada.

Tas tiks paveikts, īstenojot esošo Enerģētikas kopienas līgumu.

⁹ Izvērsot CBTN iekšējo paku piegādes pakalpojumu iniciatīvu un atbilstoši Regulai (ES) 2018/644 par pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem.

¹⁰ Ārstu, zobārstu un arhitektu profesionālās kvalifikācijas atzīšana CBTN kontekstā; augstākās izglītības kvalifikācijas atzīšana; medmāsu, veterināro ķirurgu, farmaceitu un vecmāšu profesionālās kvalifikācijas savstarpēja atzīšana; kā arī pārvietošanās brīvība Rietumbalkānos, izmantojot identifikācijas kartes.

¹¹ Ieteikumu paredzēts pieņemt 2023. gada 15. novembrī.

6. Digitālais vienotais tirgus:

- (i) sekmēt telesakaru operatoru dalību pašreizējā *brīvprātīgajā viesabonēšanas nolīgumā*¹². Šis būtu pagaidu solis līdz tālāk minētā ii) punkta izpildei;
- (ii) nodrošināt juridisko noteiktību lietotājiem un operatoriem, izpētot risinājumus ilgtermiņa viesabonēšanas nolīgumam, ar kuru Rietumbalkānu partneri tiktu iekļauti ES “viesabonēšana kā mājās” zonā, un pilnībā ievērojot Eiropas Savienības starptautiskās tirdzniecības saistības;
- (iii) paplašināt ES noteikumus par nepamatotas *ģeogrāfiskās bloķēšanas* un citu diskriminācijas formu (balstoties uz klientu valstspiederību, dzīvesvietu vai dibināšanas vietu) novēršanu, attiecinot šos noteikumus arī uz Rietumbalkānu partneriem;
- (iv) integrēt reģionu *ES uzticamības pakalpojumus*, tiklīdz valstu tiesību akti atbilst elektroniskās identifikācijas, autentifikācijas un uzticamības pakalpojumu (*eIDAS*) prasībām. Starpposms būs reģionāla digitālās identitātes maka (“Balkānu digitālās identitātes maks”) izstrāde, saskaņojot to ar ES maku un ievērojot precīzi tādas pašas tehniskās specifikācijas;
- (v) stiprināt *kiberdrošības saiknes*, ļaujot Rietumbalkānu partneriem pievienoties programmas “Digitālā Eiropa” kiberdrošības pīlāram, kā pirmo soli paredzot to piekļuvi kiberdrošības rezervei saskaņā ar Kiberdrošības solidaritātes aktu¹³. Veicināt visaptverošu ES 5G kiberdrošības rīkkopas ieviešanu visiem Rietumbalkānu partneriem;
- (vi) stiprināt pārrobežu *sadarbspēju*, izmantojot valstu sadarbības satvarus, kas ir pilnībā saskaņoti ar Eiropas sadarbības satvaru sadarbspējīgu, cilvēkorientētu digitālo sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai.

Pirmā apakšpunkta, t. i., i) apakšpunkta, pamatā ir brīvprātīgi nolīgumi, savukārt ii)–iv) apakšpunkta īstenošanai būtu nepieciešams ilgtermiņš juridiskais risinājums (piemēram, veicot grozījumus SAN). Nākamā apakšpunkta, t. i., v) apakšpunkta, īstenošanai būs nepieciešams grozīt esošo asociācijas nolīgumu attiecībā uz programmu “Digitālā Eiropa”.

7. Integrācija rūpnieciskajās piegādes ķēdēs:

- (i) attīstīt stratēģiskās partnerības attiecībā uz ilgtermiņš izejvielu vērtības ķēdēm, sākotnēji koncentrējoties uz konkrētu kopīgu rūpniecības projektu identificēšanu;
- (ii) attīstīt stratēģiskās partnerības attiecībā uz kritiski svarīgo zāļu piegādes drošību.

Stratēģiskās partnerības attiecībā uz ilgtermiņš izejvielu vērtības ķēdēm tiks attīstītas uz šāda pamata: tādu kopīgu ilgtermiņš izejvielu un akumulatoru projektu identificēšana un īstenošana, kas aptver visus attiecīgās vērtības ķēdes posmus, proti, izpēti, ieguvu, apstrādi/ražošanu un reciklēšanu; Rietumbalkānu uzņēmumu/organizāciju atbalstīšana, lai tie pievienotos Eiropas Izejvielu aliansei un Eiropas Akumulatoru aliansei¹⁴. Ciešāka sadarbība pētniecībā un inovācijā, spēju veidošanā, piemēram, sekmējot Rietumbalkānu partneru piekļuvi Eiropas Akumulatoru alianses Prasmju akadēmijai un Izejvielu akadēmijai; ES starptautisko stratēģisko partnerību attiecībā uz kritiski svarīgo zāļu un aktīvo farmaceitisko vielu ražošanu paplašināšana.

¹² <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-12/eu-wb-roaming-declaration.pdf>.

¹³ Kibersolidaritātes akts ir Komisijas priekšlikums, ko likumdevēji vēl nav pieņēmuši.

¹⁴ Abu alianšu koordinēšanu veic divas Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) zināšanu un inovāciju kopienas (ZIK).

Šajās prioritārajās jomās ir atspoguļotas apspriešanās ar ieinteresētajām personām visā reģionā¹⁵, un tās ir tiešā veidā saistītas ar jau šobrīd īstenotajiem centieniem izveidot kopēju reģionālo tirgu.

Komisija plāno piedāvāt grozījumus SAN, ieviešot mehānismu, kas SAN struktūrām ļautu ES tiesību aktos paredzētās tiesības un pienākumus attiecināt arī uz Rietumbalkānu partneriem, tiklīdz tiek izpildīti nosacījumi. Šis mehānisms ļautu SAN iestādēm pieņemt pielikumus, kuros būtu doti saraksti ar vienotā tirgus tiesību aktiem (“*acquis*”) noteiktās jomās, kas būtu transponējami vietējos tiesību aktos, kā arī uzraudzības noteikumus. Tad, kad Komisija ir konstatējusi saskaņotību ar *acquis* un noteikumu faktisku piemērošanu, kā arī to, ka nepastāv būtisks risks vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem ES vienotajā tirgū (piemēram, ir pietiekami pretmonopola, uzņēmumu apvienošanās un valsts atbalsta kontroles noteikumi, kur tas nepieciešams), SAN iestādes varētu lemt par atgriezenisku attieksmi iekšējā tirgū noteiktās attiecīgajās jomās. Papildus piekļuvei vienotajam tirgum *acquis* pieņemšana un īstenošana šādā veidā arī pozitīvi ietekmētu virzību uz iestāšanos Savienībā.

Ar šādu pieeju SAN ietvaros varētu pakāpeniski iekļaut noteiktas *acquis* jomas, jo īpaši tās, kam ir konkrēta saistība ar vienoto tirgu, piemēram, sanitārie un fitosanitārie pasākumi un intelektuālā īpašuma tiesības. Vērtējot to, kuras nozares iekļaut, priekšroka būtu dodama jomām, kurās kopējā reģionālā tirgus ietvaros ir veiktas vērienīgākās darbības.

Lai tiešā veidā atbalstītu septiņas prioritārās darbības un plašākā mērogā — lai nodrošinātu to pilnā potenciāla apgūšanu, Eiropas Komisija ierosina virkni papildinošo pasākumu.

Kā minimums Rietumbalkāniem būtu pilnībā jāiesaistās attiecīgajās ES programmās, jo īpaši vienotā tirgus programmā, muitas un *Fiscalis* programmās, programmā “Digitālā Eiropa” un “Apvārsnis Eiropa” (tai skaitā izvērtējot iespējas paplašināt tās misijas “Klimatneitrālu un viedu pilsētu attīstīšana” un “Mūsu okeāna un ūdeņu atjaunošana”). Tiks atbalstīta iespējami visaptveroša līdzdalība Komisijas vadītajās ekspertu grupās atbilstoši ES noteikumiem, jo tām ir būtiska nozīme praktisko zināšanu apgūvē par *acquis* faktisku īstenošanu. Rietumbalkānos varētu gūt labumu no Komisijas paziņojumā “Eiropas administratīvās telpas uzlabošana (*ComPAct*)” paredzētajiem pasākumiem publiskās pārvaldes iestāžu uzlabošanai.

Rietumbalkānu partneru turpmākas integrācijas potenciāls attiecīgajās vienotā tirgus jomās balstās uz infrastruktūras saikņu ar ES stiprināšanu. Rietumbalkānu investīciju satvars spēj sniegt papildu atbalstu, lai izveidotu Ekonomikas un investīciju plānā¹⁶ paredzēto infrastruktūru, īstenojot stratēģiju “*Global Gateway*” Rietumbalkānos, un darboties ciešā sasaistē ar Eiropas komunikāciju tīkliem. Šajā kontekstā izšķiroša nozīme būs individuālo reformu programmu (sk. tālāk 3. punktu) īstenošanai. Turpināsies arī Eiropas transporta tīkla (*TEN-T*) attīstīšana, lai uzlabotu savienojamību starp Rietumbalkāniem un ES, atbalstītu integrāciju ES vienotajā tirgū un veicinātu ilgtspējīgāku transporta sistēmu.

2) Reģionālās ekonomiskās integrācijas izvērsšana kopējā reģionālā tirgus ietvaros

Rietumbalkānu reģions saskaras ar nopietniem ekonomiskajiem izaicinājumiem, ko rada ierobežota pievilcība investoriem mazo, fragmentēto tirgu un iespēju trūkuma izraisītās apjomīgas izceļošanas dēļ. 2020. gada Berlīnes procesa samītā reģiona pārstāvji vienojās, ka integrācija reģiona līmenī, veidojot kopēju reģionālo tirgu, būtu viens no galvenajiem šo izaicinājumu risinājumiem.

Kopēja reģionālā tirgus¹⁷ rīcības plānā ir izklāstīta plaša uz ES noteikumiem un standartiem balstīta darbību programma četru aprītes un pārvietošanās brīvību (preču, noteiktu pakalpojumu, kapitāla un

¹⁵ Apspriešanās ar dažādām ieinteresētajām personām ir notikušas politiskā un ekspertu līmenī. Ir bijušas tehniskas diskusijas ar valsts pārvaldes iestādēm, apspriešanās ar reģiona uzņēmējiem ir īstenotas, veidojot dialogu ar investīciju forumu *Western Balkan 6 Chamber*, un ir arī notikusi apspriešanās ar reģionālām organizācijām, CBTN, Reģionālās sadarbības padomi, Transporta kopienas un Enerģētikas kopienas.

¹⁶ Ekonomikas un investīciju plāns: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_20_1811.

¹⁷ Kopējais reģionālais tirgus: <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/policy-highlights/common-regional->

darba ņēmēju) izveidei Rietumbalkānos. To papildina zaļā programma Rietumbalkāniem un reģiona digitālā un inovāciju programma. Neraugoties uz to, ka ir sākti daudzi tehniskie pasākumi, lielākā daļa rezultātu vēl nav realizējušies, daļēji lēmumu pieņemšanā īstenotās politiskās bloķēšanas dēļ un daļēji īstenošanas tempa dēļ, ko nepieciešams ievērojami kāpināt.

Kopējā reģionālā tirgus izveide ir svarīga divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, tai ir būtiska nozīme reģiona ekonomiskā potenciāla apgūšanā, radot iespējas gan vietējiem uzņēmumiem, gan darba ņēmējiem, un tajā, lai Rietumbalkāni kļūtu par pievilcīgu galamērķi Eiropas investoriem. Tiek lēsts, ka kopējais reģionālais tirgus varētu nodrošināt 10 % izaugsmi reģiona partneru ekonomikā¹⁸. Otrkārt, kopējā reģionālā tirgus pamatā ir ES standartu pieņemšana un piemērošana.

Līdz ar to tas kalpo par atspēriena punktu ceļā uz ES vienoto tirgu daudzās nozarēs, un tas ir mehānisms progresēšanai pievienošanās sarunās, vienlaikus jau agrīni gūstot ekonomiskos ieguvumus. Ciešāka ekonomiskā integrācija ar ES iet roku rokā ar kopēja reģionālā tirgus veidošanu. Šā izaugsmes plāna ietvaros Rietumbalkānu partneri **tiek aicināti atkārtoti apņemt pilnībā īstenot Kopējā reģionālā tirgus rīcības plānu.**

ES nodrošinās plašas iespējas integrācijai ES vienotajā tirgū, tikai ja reģions sekmīgi īsteno reģionālo ekonomisko integrāciju. Partneri, kuri nav pilnībā apņēmušies īstenot kopējā reģionālā tirgus izveidi vai kavē Kopējā reģionālā tirgus rīcības plāna īstenošanu, nevar gaidīt ieguvumus no izaugsmes plāna, ciktāl tas attiecas uz vienotā tirgus integrācijas iespējām (1. pīlārs).

Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgums¹⁹ ir galvenais pārvaldības mehānisms kopējā reģionālā tirgus pārvaldībai. Līdz ar to tā efektīvai funkcionēšanai ir būtiska nozīme. Šajā kontekstā ir nepieciešams paātrināt svarīgos centienus, kas jau tiek īstenoti jo īpaši šādās jomās:

- tirdzniecības veicināšana ar standartu un sertifikātu plašāku savstarpējo atzīšanu reģionā (uz ES noteikumu pamata);
- netarifu pasākumu negatīvās ietekmes mazināšana;
- pakalpojumu nozares, jo īpaši jaunās e-komercijas jomas, atvēršana; kā arī
- darba ņēmēju pārvietošanās veicināšana, nodrošinot akadēmiskās un profesionālās kvalifikācijas savstarpēju atzīšanu.

Viens no kopējā reģionālā tirgus veiksmes stāstiem ir zaļo joslu izveide uz robežām reģionā. Apmainoties ar muitas datiem laikus vēl pirms preču nonākšanas robežšķērsošanas punktos, preču tranzītam nepieciešamais laiks tiek būtiski saīsināts. Aplēses liecina, ka gaidīšanas laika saīsināšana par trim stundām ir līdzvērtīga 2 % tarifa samazinājumam²⁰. Balstoties uz šiem panākumiem reģionā, zaļās joslas (uz sauszemes robežām) un zilās joslas (uz jūras robežām) ir izveidotas arī starp reģionu un atsevišķām ES dalībvalstīm. Tas ir viens piemērs tam, kā muitas sadarbības padziļināšana var veicināt reģiona un ES ekonomisko sadarbību.

Kopējā reģionālā tirgus ietvaros pastāv dažādas darbplūsmas, kurās progress varētu brūgēt ceļu uz ciešāku integrāciju ar vienoto tirgu. Šādas darbplūsmas cita starpā ir reģiona integrācija ES patērētāju aizsardzības un tirgus uzraudzības sistēmās, akadēmiskās un profesionālās kvalifikācijas savstarpēja atzīšana, visu reģiona partneru iesaiste Eiropas Standartizācijas komitejas (CEN) un Eiropas Elektrotehniskās standartizācijas komitejas (CENELEC) darbā. Šādai integrācijai ir jāattīsta nepieciešamās iestādes un prakse, piemēram, ar Vienotā tirgus akadēmijas starpniecību, lai nodrošinātu valstu sistēmu pilnīgu atbilstību ES sistēmām.

[market_en#:~:text=The%20Common%20Regional%20Market%20action,1%25%20of%20the%20region's%20GDP.](#)

¹⁸ Sk. 4. zemsvītras piezīmi.

¹⁹ 2006. gada Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (CBTN) seši Rietumbalkānu partneri un Moldova tiek apvienotas reģionālā tirdzniecības zonā ar mērķi liberalizēt preču un pakalpojumu tirdzniecību reģionā. CBTN paredzētie pasākumi 2020. gadā tika iestrādāti Kopējā reģionālā tirgus rīcības plānā.

²⁰ Sk. 4. zemsvītras piezīmi.

Raugoties nākotnē, ir jāizstrādā vērienīgs turpinājums spēkā esošajam **Kopējā reģionālā tirgus rīcības plānam, pirms tas zaudē spēku 2024. gadā.** Jaunajā rīcības plānā būtu jāiestrādā saskaņā ar šo izaugsmes plānu piedāvātās iespējas, kā arī pilnībā jāatspoguļo reģiona zaļā programma un digitālā un inovāciju programma. Lai nodrošinātu, ka kopējais reģionālais tirgus ir nākotnes prasībām atbilstošs un lai sagatavotos oglekļa ievadkorekcijas mehānisma īstenošanai, rīcības plānā būtu jāiekļauj Rietumbalkānu partneriem nepieciešamie elementi dekarbonizācijas veicināšanai.

3) Fundamentālo reformu paātrināšana

Iepriekšējās paplašināšanas kārtās gūtā pieredze liecina, ka ciešāka integrācija ar ES vienoto tirgu un mērķtiecīgs finansiālais atbalsts vien ir par maz, lai panāktu ātrāku sociālekonomisko konverģenci. Ilgtspējīgiem rezultātiem ir nepieciešamas visaptverošas reformas, tai skaitā pamatjautājumu kopā. Tām ir būtiska nozīme, lai kandidātvalstis varētu virzīties tālāk ceļā uz dalību ES un lai to ekonomika varētu tikt galā ar vienotā tirgus konkurences spiedienu, kā arī lai veidotu konkurētspējīgus un ilgtspējīgus uzņēmumus privāto investīciju piesaistīšanai. Fundamentālo reformu paātrināšanai arī būtu pozitīva ietekme uz to, cik ātri valstis tuvojas dalībai ES.

Šā izaugsmes plāna ietvaros visi Rietumbalkānu partneri tiks aicināti sagatavot **reformu programmu** uz esošo ieteikumu pamata, tai skaitā no ikgadējo paplašināšanās dokumentu kopuma un Ekonomikas un finanšu dialoga secinājumiem, kas ir balstīti uz valstu ekonomikas reformu programmām. Reformu programmas apspriedīs, izvērtēs un apstiprinās Komisija.

Reformu programmā tiks identificēts noteikts prioritāro reformu kopums, sadalot tās kvalitatīvos un kvantitatīvos posmos, kas kalpos par **maksājumu saņemšanas nosacījumiem**, t. i., līdz ar to izpildi tiks piešķirti jaunajā Reformu un izaugsmes mehānismā paredzētie līdzekļi saskaņā ar iepriekš noteiktu laika grafiku. Maksājumu saņemšanas nosacījumi tiks **sasaistīti ar konkrētām sociālekonomiskajām reformām** valsts un reģiona izaugsmes potenciāla izmantošanai un **ar konkrētām reformām, kas saistītas ar paplašināšanās procesa pamatjautājumiem**, ieskaitot tiesiskumu, demokrātiju, cilvēktiesību ievērošanu un pamatbrīvību nodrošināšanu. Makrofinansiālā stabilitāte, saprātīga publiskā finansējuma pārvaldība, budžeta pārredzamība un pārraudzība ir vispārīgi maksājumu saņemšanas nosacījumi, kas jāizpilda attiecībā uz jebkuru līdzekļu saņemšanu. Vēl vienam priekšnosacījumam vajadzētu būt tam, ka Serbija un Kosova konstruktīvi iesaistās savu attiecību normalizēšanā, lai pilnībā īstenotu visas savas attiecīgās saistības, kas izriet no nolīguma par virzību uz attiecību normalizēšanu un tā īstenošanas pielikuma un visiem iepriekšējiem dialoga nolīgumiem, un iesaistās sarunās par visaptverošu nolīgumu par attiecību normalizēšanu. Līdzekļu izmaksa nebūs atkarīga no iepriekšminēto ierosināto SAN grozījumu (t. i., septiņu prioritāro darbību īstenošanai) pieņemšanas.

Reformu programma būs būtisks izaugsmes plāna īstenošanas dzinējspēks. Tās izpilde radīs nepieciešamos priekšnosacījumus, lai pilnībā izmantotu vienotajā tirgū pieejamās iespējas un gūtu labumu no tām, saņemtu maksājumus no jaunā Reformu un izaugsmes mehānisma un vienlaikus arī tuvinātu partnerus ES iestāšanās kritēriju izpildei.

4) Konverģences veicināšana ar vērienīgāku finansiālo palīdzību: jaunais Reformu un izaugsmes mehānisms Rietumbalkāniem

Jaunais Reformu un izaugsmes mehānisms Rietumbalkāniem (turpmāk “mehānisms”) nodrošinās būtisku atbalstu jaunā izaugsmes plāna un tā četru pīlāru īstenošanai, sniedzot **ievērojami lielāku finansiālo palīdzību**. Maksājumu saņemšanai būs strikti nosacījumi attiecībā uz būtisku reformu īstenošanu reformu programmas ietvaros.

Piedāvātais mehānisms attieksies uz 2024.–2027. gada periodu. Tas nodrošinātu finansiālo palīdzību **neatmaksājama atbalsta** (līdz 2 miljardiem EUR) **un aizdevumu** (līdz 4 miljardiem EUR) veidā, līdzekļus izmaksājot tieši valstu budžetiem vai veicot kapitālieguldījumus ar Rietumbalkānu investīciju satvara starpniecību.

Tas būs izaugsmes plāna centrālais elements un būtiski palielinās finansiālo palīdzību uz vērīgas reformu programmas pamata, kur īpaša uzmanība tiek pievērsta nepieciešamajām sociālekonomiskajām reformām apvienojumā ar fundamentālajām reformām, tai skaitā attiecībā uz tiesiskumu un pamattiesībām. Tajā tiks paredzēta stingra nosacījumu sistēma, izveidojot maksājumu mehānismu, kas balstīts uz galveno reformu īstenošanu, ņemot vērā jaunākajā Komisijas paplašināšanās dokumentu kopumā iekļautos ieteikumus²¹. Šādai pieejai ir nepieciešama pilnīgi jauna uzbūve, kas atšķiras no šobrīd pieejamajiem ārējās palīdzības instrumentiem. Šāda veida izvērsta *ex ante* nosacījumu sistēma un piedāvātā struktūra nav iespējama esošā Pirmspievienšanās palīdzības instrumenta (*IPA III*) ietvaros. Maksājumu saņemšanas nosacījumi arī papildinās un nostiprinās citus divpusējās palīdzības veidus, kas Rietumbalkāniem tiek sniegti citu ES instrumentu ietvaros.

Mehānisma finansiālā ietekme apvienojumā ar 2021.–2027. gada DFS atlikušajā periodā *IPA III* ietvaros vēl pieejamajiem līdzekļiem Rietumbalkāniem nodrošinās aptuveni tādu pašu atbalsta intensitāti uz vienu iedzīvotāju, kāds vidēji tiek nodrošināts ES ar kohēzijas politiku. Šāda bezprecedenta budžeta palielināšana būtu atbilde reģiona aizvien biežāk izteiktajiem aicinājumiem panākt lielāku sociālekonomisko konvergenci. Ar to arī atkārtoti uzsvērtu signālu reģionam, ka ciešākas integrācijas ar ES radītos ieguvumus var izjust vēl pirms iestāšanās. Ilgtermiņa mērķis ir palīdzēt reģionam līdz 2030. gadam pilnībā īstenot savu ekonomiskās un sociālās attīstības spēju potenciālu salīdzinājumā ar ES dalībvalstīm.

Instrumenti ir veidoti tā, lai tas būtu elastīgs, pielāgots mērķim paātrināt fundamentālas sociālekonomiskas reformas un tuvināt reģionu ES, vienlaikus nodrošinot līdzekļu paredzamību, pārredzamību, redzamību un pārskatatbildību.

Jaunais instruments **papildinās** un stiprinās esošo finansiālo palīdzību *IPA III* ietvaros, kā arī ES kohēzijas politikas *Interreg* sadarbības programmu, kurās iesaistīti Rietumbalkānu partneri, īstenošanu, jo īpaši attiecībā uz juridisko un administratīvo šķēršļu novēršanu pārrobežu sadarbībā. Reformu programmā paredzētās konkrētās reformas ļaus izpildīt nepieciešamos nosacījumus, lai pilnībā gūtu labumu no vērīgās finansiālās palīdzības, kas paredzēta gan jaunā mehānisma, gan *IPA III* ietvaros.

SECINĀJUMI

Reaģējot uz bezprecedenta izaicinājumiem Rietumbalkānu partneriem, kas izriet no nepieciešamības atdzīvināt ekonomiku pēc Covid-19 pandēmijas, un Krievijas agresijas kara pret Ukrainu radītās ietekmes dēļ Komisija ierosina, ka ES **reģionam varētu izteikt vērīgu piedāvājumu**. Piedāvājums ietvertu iespējas **veicināt sociālekonomisko konvergenci un tuvināt mūsu partnerus ES vienotajam tirgum daudzās jomās**, kā arī **būtisku papildu finansiālo atbalstu**. Piedāvājuma mērķis ir ātrāk nodrošināt noteiktus ekonomiskos ieguvumus pirmspievienšanās periodā, lai veidotu spēcīgāku, noturīgāku ekonomiku un nodrošinātu ekonomiskos ieguvumus ikdienā uzņēmumiem, darba ņēmējiem un patērētājiem. Šie centieni — tādu labi sagatavotu un ekonomiski spēcīgāku valstu integrācija, kuras piemēro ES noteikumus un standartus jau pirms pievienošanās — nāks par labu visai ES.

Lai izmantotu šā izaugsmes plāna potenciālu, **Rietumbalkānu partneriem uz šo piedāvājumu būs jāatbild ar apņēmīgiem centieniem veicināt gan iekšējo reformu programmu, gan stiprināt ekonomisko integrāciju reģionā**. Valstu iestādes ir atbildīgas par efektīvu komunikāciju attiecībā uz izaugsmes plānu un tā īstenošanu. Rietumbalkānu partneriem un ES būtu kopīgi jāizmanto šī iespēja paātrināt virzību ceļā uz iestāšanos.

²¹ Paplašināšanās dokumentu kopumā ietilpst Paziņojums par ES paplašināšanās politiku un to pavadošie valstu ziņojumi.

Integrāciju ES vienotajā tirgū veicinošie pasākumi

Uzņēmējdarbība: iespējas uzņēmumiem

- Veicināt inovāciju, palielināt zināšanu valorizāciju un aizsargāt investīcijas jaunos ražojumos, izveidojot Rietumbalkānu partneru strukturētu sadarbības tīklu intelektuālā īpašuma tiesību saskaņotai īstenošanai.
- Veicināt agropārtikas nozares attīstību, tai skaitā zvejniecību un akvakultūras attīstību, saskaņā ar ES standartiem. Veicināt lauksaimniecības preču tirdzniecību, atzīstot Rietumbalkānu ārkārtas rīcības plānus augļiem un dārzeņiem un kultūraugu apsekojumus, ko jau ir apstiprinājušas Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīguma (CBTN) dalībvalstis.
- Veicināt inovāciju, i) izveidojot **īpašu Eiropas Inovācijas padomes (EIP) pirmSPAātrinātāju** Rietumbalkāniem, lai dziļo tehnoloģiju inovāciju uzņēmumiem palīdzētu izmantot to pilno potenciālu, īstenojot konkrētas idejas un investīciju plānus, un ii) atbalstot inovatorus un uzņēmējus un ceļot to kvalifikāciju ar Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) un tā zināšanu un inovāciju kopienu aktivitātēm.
- Paātrināt tehnoloģisko un sociālo inovāciju risinājumu pārnesei un izvērsanu klimatneitrālu un viedu pilsētu attīstīšanai.

Tuvināšanās ES: iespējas sagatavoties vienotajam tirgum

- Izveidot **Vienotā tirgus akadēmiju** — spēju veidošanas programmu, kas paredzēta kvalitatīvas infrastruktūras izveidei Rietumbalkānos atbilstoši ES darbības līmenim, lai paātrinātu preču brīvas aprites nodrošināšanu. Pirmās mērķa jomas būs standarti, sertifikācija un atbilstības novērtēšana.
- Veicināt Rietumbalkānu partneru pilna mēroga dalību un iesaisti **CEN un CENELEC**, kur tas iespējams.

Savienojumi un modernizācija: digitālās iespējas

- **Uzlabot Rietumbalkānu reģiona kiberneturību un apkarot kibernoziēdzību kopīgiem spēkiem**, tai skaitā paplašinot līdzdalību ES Kiberdrošības aģentūras (*ENISA*) rīkotās apmācībās un pasākumos.
- Piešķirt pilnu piekļuvi Eiropas Augstas veiktspējas datošanas kopuzņēmumam (*HPC*).
- Pievienoties **Sadarbspējīgas Eiropas akadēmijai**, lai attīstītu valsts pārvaldes iestāžu augstākā līmeņa digitālās prasmes sadarbības jomā.
- Atbalstīt **drošas starptautiskās savienojamības un 5G tīkla infrastruktūras** ieviešanu, īstenojot Rietumbalkānu investīciju satvara projektus saskaņā ar ES rīkkopu 5G kiberdrošībai. 5G tīkli veicinās reģiona digitālo pārveidi.
- Ātrāka MVU un jaunuzņēmumu digitālā pārkārtošanās, piedaloties programmā “Digitālā Eiropa” un Eiropas digitālo inovāciju centru tīklā, kas atbalsta uzņēmumu un publiskā sektora divējādo (zaļo un digitālo) pārkārtošanos.
- Izvērst dialogu par mākslīgo intelektu (MI), tai skaitā par tādām pamatiniciatīvām kā MI modeļi. Galvenā uzmanība tiks pievērsta ģeneratīvam MI un konkrēti lielo valodu modeļiem.

Pār kvalifikācija un kvalifikācijas celšana: nodarbinātības un apmācību iespējas

- **Paplašināt dalību *Europass***, iekļaujot tajā visus Rietumbalkānu partnerus, lai palīdzētu darba meklētājiem spert nākamo karjeras soli, pavērtu jaunas iespējas un **turpinātu atbalstītu to**

līdzdalību Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras Konsultatīvajā grupā prasmju un kvalifikāciju pārredzamības sekmēšanai.

- Izpētīt iespējas piedalīties atsevišķās Eiropas **valstu nodarbinātības dienestu tīkla (VND tīkls)** aktivitātēs un sadarboties ar tīklu²², stiprinot Rietumbalkānu partneru nodarbinātības dienestu spējas.
- Radīt drošākas darbavietas, attīstot Rietumbalkānu partneru darba inspekciju spējas.
- Stiprināt **aktīvu iesaisti Eiropas Prasmju gadā un Prasmju pilnveides paktā**, lai veicinātu uz kvalifikācijas celšanu un pārkvalifikāciju vērstu mentalitāti, izmantojot valstu koordinatoru grupu kā platformu ideju apmaiņai par prasmju politiku.
- Veicināt sadarbību profesionālās izglītības un apmācības jomā, jo īpaši attiecībā uz mācekļību un darba vidē balstītām mācībām **Eiropas Mācekļību alianses** ietvaros.
- Turpināt veicināt visu Rietumbalkānu partneru līdzdalību **Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+)** Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmā (*EaSI*).

Laiks jaunatnei: iespējas jauniešiem

- **Atvieglot procedūras, lai jaunieši varētu studēt ārzemēs**, veicinot akadēmiskās kvalifikācijas un mobilitātes periodu atzīšanu.
- Uzlabot piekļuvi kvalitatīvai izglītībai un novērst šķēršļus mācībām, virzoties uz Rietumbalkānu partneru **pilnvērtīgu dalību Eiropas izglītības telpā** un atbalstot augstākās izglītības iestāžu transnacionālo sadarbību.

Plašāki apvāršņi: pieejamākas iespējas tūrismam, ceļošanai, transportam un kultūras pasākumiem

- Izvērst centienus trešās valstīs popularizēt Eiropu kā tūrisma galamērķi ar Rietumbalkānu partneru **pilnvērtīgu dalību Eiropas Ceļojumu komisijā**.
- Novērotāji **tūrisma datu telpā** — tūrisma plānošanas uzlabošanai nepieciešamās informācijas nodrošināšana.
- Attīstīt **tūrisma talantu partnerības prasmju jomā** ar ES un paplašināt un pilnveidot tūrisma piedāvājumu. Turpināt paplašināt Rietumbalkānu partneru līdzdalību programmā “Radošā Eiropa”, lai veicinātu kultūras un radošo nozaru lomu ekonomikā.

Sirdsmiers: patērētāju aizsardzība

- Piešķirt Rietumbalkānu partneru tirgus uzraudzības iestādēm piekļuvi **elektroniskās uzraudzības tīmekļa pārmeklētāja rīkam**, kas konstatē produktus, par kuru bīstamību ir paziņots *Safety Gate* sistēmā.
- Piešķirt **piekļuvi noteiktai publiskai informācijai** *Safety Gate* sistēmā un ilgākā perspektīvā apmainīties ar nepublisku informāciju par produktu drošumu un veiktajiem pasākumiem.
- Piešķirt piekļuvi²³ atsevišķiem elementiem, kas paredzēti elektroniskās izpildes akadēmijā.

²² Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā Nr. 573/2014/ES par ciešāku sadarbību starp valstu nodarbinātības dienestiem (VND) izklāstītajiem nosacījumiem un jo īpaši attiecībā uz valstīm, kuras pievienojušās Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmai (*EaSI*).

²³ Tiktāl, cik pastāv aizsardzības pasākumi informācijas apstrādei saskaņā ar ES tiesību aktu prasībām.